

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

י"ל לוימיר רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת נצבים

אלול תשפ"ה | גיליון פ"ז (שנה ב')

שבת של תורה פנינים מאירים לשולחן השבת

הנגלות – דוגמא אישית לבנים

יסוד חשוב בדרכי הנהגתו של איש יהודי, כותב הרה"ק רבי קלנימוס קלמן מקראקא זי"ע בספרה"ק 'מאור ושמש', בו הוא מפרש את הפסוק בפרשתנו (כט, כח) **הַנִּסְתָּרִת לֵה' אֱלֹקֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת.**

הפסוק בא ללמד שאמנם הַנִּסְתָּרִת לֵה' אֱלֹקֵינוּ - פירוש, עבודת ה' ראויה שתהיה בהסתר, הרחק מעין הרואה, כך שהיה תהיה בלתי לה' לבדו. אבל למרות זאת וְהַנִּגְלֹת - פירוש, מדוע התורה והתפילה שלנו היא בהתגלות לעין כל, יען כי - לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת - פירוש, מטרתנו היא שילמדו בנינו לעבוד את ה' ולעשות כל מצוותיו ולהגות בתורתו, ואת זה אי אפשר ללמוד אם נעבוד רק בהסתר או במחשבה, רק כאשר הבנים רואים עין בעין את ההורים בתורה ובתפילה.

תורה שבכתב ושבעל פה - קרוב אליך!

נאמר בפרשת השבוע (ל, יד) **כִּי קָרֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹת, וְרַשׁ"י מפרש: 'כי קרוב אליך - התורה ניתנה לכם בכתב ובעל פה'.**

דברי רש"י צריכים ביאור, כי היכן רמזו במילים 'קרוב אליך' שהתורה ניתנה בשתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה?

ביאור נאה ויאה כותב הגאון הגדול רבי נתן גשטטנר זי"ע בספרו 'להורות נתן', על פי דברי חז"ל (גיטין ס, ב) **'דברים שבכתב - אי אתה רשאי לאמון בעל פה'.** ובטעם הדבר ביאר הריטב"א, משום שכאשר כותבים את אותיות התורה, גנוזים בהם כמה הלכות, בקוצין ותגין וכדו', ואם יאמרו בעל פה יפסיד ולא ידע את כל הסודות הגנוזים באותיות, ועוד טעם, כי אותיות מחכימות, ועל ידי ראיית כתב התורה מבינים יותר.

מצד שני, אמרו שם בגמרא **'דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאמון בכתב'.** והטעם לכך כתב הרמב"ם ב'מורה נבוכים' (ח"א פרק עא), כי לפעמים בלימוד מתוך הכתב יש לטעות בכוונת הכותב, מה שאין כן כשהרוב המוסר את הדברים בעל פה, הוא יכול להסביר את עצמו בצורה נכונה יותר.

למדנו אם כן, שיש מעלה מיוחדת בלימוד בכתב, אך יש גם מעלה מיוחדת בלימוד בעל פה, כך שאם הרב רוצה להסביר לתלמיד את התורה עד שהוא יבין היטב, ותהיה קרובה ומתיישבת על לבו, עליו לשלב את שתי התורות, ללמד לתלמיד גם בכתב וגם בעל פה.

זו כוונת רש"י, כי קרוב אליך הדבר מאד - התורה קרובה להבין היטב, שהרי היא ניתנה בכתב ובעל פה, כאשר לכל אחת מהתורות יש מעלה מיוחדת, ובשילוב שתי המעלות, תוכל בוודאי להבין את התורה!

אוצר התורה יהלומים מתוך הפרשה

פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה (כט, יז)

אם יש בכם מחשבות של 'פן' - דהיינו ספקיות וחקירות באמונה, הרי מחשבות אלו הן שרש פרה ראש ולענה. כי האמונה בה' צריכה להיות אמונה פשוטה וברורה, בלי שום ספקיות. (הגה"ק רבי יעקב יצחק מפרשיסחא זי"ע)

ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו (ל, ב)

בדרך רמז: אל תקרא וְשָׁמַעְתָּ, אלא 'שָׁמַעְתָּ', בזכות שמירת שבת קודש כדת וכהלכה, יכול יהודי לשוב בתשובה, לשוב עד ה' ולשמע בקולו.

(הגה"ק רבי חיים יוסף דוד אולאי זי"ע, 'החיד"א')

ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלהיך וגו' (ל, יט-כ)

בימים הנוראים אנו מבקשים 'זכרנו לחיים' אבל המטרה היא רק 'למען אלקים חיים' - חיים של עבודת ה'. והוא שנאמר כאן **ובחרת בחיים** - אבל לא למטרות גשמיות, אלא למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלהיך לשמע בקולו ולדבקה בו כי הוא חייך וארך ימיה - אלו הם החיים האמיתיים!

(הגה"ק רבי יעקב קרנץ זי"ע, המגיד מדובנא)

שערי תורה קבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

מה בפרשה:

את כל הכתוב בפרשת נצבים, וכן בפרשיות הבאות עד סוף חומש דברים, אמר משה ביום פטירתו. הוא כינס את ישראל לכרות ברית בינם לבין ה' לשמור את המצוות, ואף הודיע להם שכסוף הגלות ישובו בתשובה ואז יקבץ ה' אותם מהגלות חזרה לארצם.

נושא הפרשה:

כריתת ברית לשמירת התורה • עונש למי שאינו מקבל הברית • פיוס לישראל אחרי התוכחה • חזרה בתשובה • קיבוץ גלויות • קרוב אליך הדבר • בחירה בין טוב לרע • עדות השמים והארץ על ההתראה.

א. כינס

ביום פטירתו של משה הוא כינס את כל ישראל ללא יוצא מן הכלל, מקטן ועד גדול, במטרה שהם וזרעם אחריהם יכנסו בברית, בקללה ובשבועה, לשמור את התורה.

ב. קללה

במעמד זה הוהיר משה את ישראל, שה' לא יסלח למי שיסרב בלבו לקבל על עצמו את הברית, וילך אחרי האלילים, כפי שיראה אצל הגוים העובדים לאלילים. אז יבואו עליו כל הקללות, ורע ומר יהיה עונשו, עד שאפילו הגוים שישתוממו על העונשים, יבינו שהם באו כעונש על מה שעזבו את ה'.

ג. ערבות

גם שאר היהודים ייענשו בגלות, אם היתה להם אפשרות למחות בחוטא אחד ולא מחו, כי מוטלת עליהם ערבות על חטא שאדם חוטא בגלוי.

ד. פיוס

משה אף מסר לישראל דברי פיוס ועידוד אחרי פסוקי התוכחה, וגם חיזוקם לקראת המעבר ממנהיג למנהיג.

ה. תשובה

עוד התנבא משה, שבאחרית הימים כאשר יהיו ישראל נידחים בארצות הגוים, אזי עתידים הם להכיר את ה' ולחזור בתשובה בכל לב. בעת ההוא ימול ה' את ערלת הלב של ישראל, והוא בכבודו ובעצמו כביכול יאחז כל יהודי בידי ויקבץ את כל ישראל

מבט על פרשת וילך הבעל"ט:

מה בפרשה: בפרשת וילך נפרד משה מישראל, כשהוא מודיע להם על סיום הנהגתו ומסירתה ליהושע, ולכן הוא חזק ועודד אותם ואת יהושע ביום פטירתו הוא גם כתב את כל התורה, ובמיוחד הצטווה לכתוב את שירת האזינו וללמד אותה לישראל.

נושאי הפרשה: נטילת ההנהגה ממשה • חיזוק לישראל לקראת כיבוש הארץ • חיזוק ליהושע ומיניו כמנהיג • מצות הקהל • כתיבת ספר התורה • הנחת ספר התורה לצד הלוחות בארון • הסתר הפנים כשיחטאו • כתיבת ולימוד שירת האזינו.

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

התקופה המזהירה והיקרה ביותר!

סיפר הגה"צ רבי ירוחם ממיר זצ"ל, שכאשר חזר מרוסיה לאחר מלחמת העולם הראשונה, טרם קיבל את משרתו בשיבת מיר, היו שעותיו בידו והקדיש בכל יום ויום זמן רב ללימוד עם בנו הצעיר חומש עם רש"י וכל המפרשים. והוסיף רבי ירוחם: **'תקופה זו של לימוד החומש, נחשבת אצלי לתקופה המזהירה והיקרה ביותר בחיי!'**

(ספר אורות החיים)

נישא השבוע:

מאפילה לאורה

אתם נצבים היום בלכם (דברים כט, ט). כיום הזה שהווא קיים והוא מאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכן עתיד להאיר לכם (רש"י).

כמים קרים על נפש עיפה הם דברי רש"י אלו, לעודד יהודים העוברים ל"ע תקופות של התמודדות. עליהם לזכור כי כשם שבכל יממה יש לילה ויום, ואחרי החושך בא האור, כך לכל חושך יש גבול וקצבה, ולא לעולם יחשיך, ועוד יבואו ימים מאירים ושמיים.

נתעודד מהעובדות שלפנינו, בהן עובר כחוש השני המסר החשוב הזה, מפייהם של גדולי הדורות, שגם בזמני חושך היו מלאים תקווה וביטחון שעוד יאיר עליהם אור הישועה והגאולה.

הלילה הראשון?

בשעת לילה מאוחרת, לאחר סדרי הלימודים בישיבת ראדן, הבחין רבינו החפץ חיים ז"ע בקבוצת אנשים שסיימו להתעדכן קצרות בשמועות על מלחמת העולם הראשונה. פניהם לבשו ייאוש ודכדוך, והם השמיעו אמירות עגומות של איבוד עשתונות.

ניגש החפץ חיים אליהם, ובמתק לשונו הרעף עליהם טללי חיזוק: אחי ורעיי! חכמינו ז"ל מספרים בגמרא (עבודה זרה ח, א) שביום הראשון שנברא אדם הראשון, כיון ששקעה החמה, לא הבינו אדם וחיה מה הפשר החושך שירד לפתע על העולם, ולא ידעו שמדובר בחושך לזמן קצוב של כמה שעות, שאחרי תורח אור השמש, ולפיכך נבהלו וסברו שהעולם חוזר לתוהו ובוהו, והיו בוכים כל הלילה. אך אחרי שעלה השחר וחזר האור, הבינו שכך הוא מנהגו של עולם שקבע הבורא בסדר הבריאה, ולמחרת כשהחשיך הלילה, שוב לא פחדו, כי ידעו שאחרי החושך ישוב האור כבתחילה.

פנה החפץ חיים אל היהודים: אחים יקרים! מה פשר הבהלה והייאוש שאחזו בכם? אמת שעכשיו חושך בעולם, אבל האם זה הלילה הראשון בהיסטוריה? הן לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, ואחרי כל הלילות הגיע אור גדול והקב"ה הוציאנו מתוך החשיכה, והננו חיים וקיימים כהיום הזה! עלינו להתעודד שהלילה לא ימשך לצנח ועוד יבקע כשחר אורנו והעולם יחזור לימים כתיקונו!

קץ לחושך

צרות רבות ורעות, תכפו את החסיד המופלג רבי מנדל וועג זצ"ל, אם בפטירת רעייתו, ואם בכל מיני צער ומאכזב. יהודי אחד הגיע לביתו במטרה לחזקו לבל יפול רוחו בקרבו. נענה

לב לדעת הכרת והבנת מושג בתורה

חטב עציץ ושאב מימין

בתחילת פרשתנו (כט, י) נאמר שמושה רבינו כינס כל ישראל, כולל את 'חטב עציץ' ושאב מימין. לדעת רש"י, מדובר בכנעניים שבאו בימי משה להתגייר, ומשה נתן להם תפקיד להיות חוטבי עצים ושואבי מים. הרמב"ן מבאר שאמנם הם התגיירו, כי גם אחד משבעה אומות שבא להתגייר מקבלים אותו (רש"י לעיל כ, יח), אבל בכל זאת לא כרת עמם משה ברית. יצוין שבפירוש ר' בכור שור' כתב, ש'חוטב עציץ' – הם העבדים ו'שואב מימין' – הן השפחות שהדרוך שלהן לשאוב מים, כאמור (בראשית כ, יא) לעת צאת השואבות. היות ומלאכת שאיבת המים גרועה יותר מחטיבת עצים, לכן נאמר מחוטב עציץ עד המדרגה הפחותה יותר של שואב מימין (משכיל לדוד).

עיניים לראות הבנת מילה אחת בתורה

נתישה

בימינו לא מקובל להשתמש במילה 'נתישה', ומי שעדיין אינו לומד חומש עם פירוש רש"י, ככל הנראה גם אינו יודע את הפירוש של מילה זו, וכשהוא יקרא את הפסוק בפרשתנו (דברים כט, כו) וְיִתְּשֶׁם ה' מַעַל אֲדָמָתָם, עלול הוא לטעות שהכוונה מלשון עזיבה, כמו 'נטישה' [כמו (תהלים צד, יד) כִּי לֹא יֵשֶׁה ה' עִמּוֹ], והיינו שהקב"ה עזב אותם מעל אדמתם.

אולם לומדי 'תורה שבכתב', יודעים שפירוש המילה הוא: טלטול. כפי שרש"י כתב: 'ויתשם ה' – כתרגומו וטלטלינו, וכן (ירמיה יב, יד) הִנְיִי נִתְּשָׁם מֵעַל אֲדָמָתָם, ע"כ. מילה זו מוכרת גם בספר תהלים (ט, ז) 'עֲרִים נִתְּשָׁת אֲבָד וְזָכַר הָמָּה, וגם שם אין הכוונה מלשון נטישה ועזיבה, אלא במשמעות דומה לטלטול, והיינו עקירה, וכפי שפירש שם המלבי"ם: 'נתשת – עקירה עם השורש'.

ואנשים לשמוע בלל"י רש"י הק' בדקדוק הלשוני

לעברך או להעבירך

'כמוכן שאני רוצה להעביר אותך נגד רצונך ללמוד באגף החדש שנבנה כעת בישיבה' – פנה המשגיח לאחד הבחורים המצוינים – 'אבל לטובת חיזוק ההתמדה וקול התורה, הייתי שמח יותר שזה יבוא מצדך, לעברך ללמוד שם, לשמש כדוגמא אישית לשאר הבחורים'.

חיזוק של קורת רוח עלה על פניו של הבחור, שהבין את סגנון דיבורו של המשגיח, השאוב מדברי רש"י בפרשת השבוע. רש"י מבאר את הכתוב שאמר משה לעם-ישראל שהוא ניצב היום לפני ה' במטרה (דברים כט, יא) לעברך בברית ה' אלקיך, שאין לפרש את הכתוב מלשון: להעביר אותך, שמשמעותו שאחרים יעבירו אותך, ואז האות ה' של לעברך, תהיה במקום המילה 'אותך' [כמו 'לשמרן' שפירושו שאחרים ישמרו אותך]. כי אם כן, היה צריך להיות כתוב 'להעבירך', שהרי האות ה' מורה על בנין 'הפעל', והיינו שהאחד גורם לשני לעשות פעולה.

ומאחר שנאמר לעברך בהכרח שכוונת הכתוב: להיות אתה עובר מעצמך ומרצונך בברית, והאות ה' בסוף תיבת לעברך, תהיה במקום המילה 'אתה' (רא"ם, דעת יששכר).

חבמת התורה אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

מהוזהר הק' שבכל הקללות שבתורה גנוזים ברכות. על כך נאמר כאן והיה ב'שמעו' את דברי האלה הזאת, שמיעה היא לשון הבנה (רש"י בראשית מב, כג), והיינו שהוא יבין את העומק הטמון בכל הקללות, שהן ברכות, ולפיכך - והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי, כי יאמר בלבו, מה לי לשוב בתשובה על החטאים, אם כל הקללות הן ברכות? ... על כך אומר הכתוב: וְרָבְצָה בּוֹ כָּל הָאֱלֹהִים הַקִּתּוּבָה בְּסֵפֶר הַזֶּה - כפשוטו של מקרא כפי שכתוב בספר תורה...

סגולה קלה יותר...

וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ (דברים ל, ב) פגש פעם הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל, גאב"ד העדה החרדית בירושלים, יהודי אחד שסיפר על עצמו שהוא טורח ללכת דבר יום ביומו מברית מילה אחת לשנייה, והסיבה לכל הטרחה הרבתית הזאת, משום שידוע שהשתתפות בברית מילה מסוגלת לכפרת עוונות.

לחש לו רבי משה אריה: 'חבל שאתה טורח כל כך, יש לי עצה עוברך, לזכות בכפרת עוונות בלי לצאת כלל מן הבית... העצה היא: לשוב בתשובה...'

נגלה בנסתר

הַנִּסְתָּרָת לֹה' אֱלֹהֵינוּ הַנִּגְלָת לֹנוּ וּלְבָנֵינוּ (דברים כט, כח)

רגיל היה מרן הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע לומר משפט מוחץ: 'מי שבנגלה כופר בנסתר, בוודאי בנסתר הוא כופר בנגלה!'

הדברים נאמרו כלפי אותם כופרים בימינו שאמרו שהם מאמינים רק בתורת הנגלה ולא בתורת הסוד והנסתר, על כך גילה החתם סופר: מי שאומר בגלוי שהוא אינו מאמין בתורת הנסתר, אין ספק שבאופן נסתר, בסתרי לבו, הוא כופר גם בנגלה...

קללות שהן ברכות

וְהָיָה בְשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יִהְיֶה לִי (דברים כט, יח)

על פניו, פסוק זה תמוה מאד, כי מי הוא האיש שישמע את כל הקללות ובכל זאת יתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי? כותב הגה"ק רבי מנחם מענדל מווישאואו זי"ע בספרו שארית מנחם (וכן מובא בשם עוד מגדולי הדורות): ידוע

מדוע קוראים השבוע דווקא את פרשת נצבים?

את הקללות סמוך ממש לראש השנה, לכן קוראים בשבת האחרונה את פרשת נצבים כדי להפסיק בין קללות של השנה האחרונה ובין השנה החדשה.

שלא יקטרג

התוספות לא ביארו מה הענין שלא להסמיך את הקללות סמוך ממש לראש השנה, אך הלבוש (או"ח סי' תכח) מוסיף תוספת נופך: 'שלא יקראו הקללות סמוך ליום הדין, ויהיה לו פתחון פה לשטן לקטרג ח"ו'.

ענייני תשובה

יצוין דבר חידוש, שה'לבוש' עצמו, כתב טעם חדש מדוע קוראים בכל שנה את פרשת נצבים קודם ראש השנה 'מפני שיש בה ענייני תשובה'. כמו שנאמר (דברים ל, א-ב) וְהִשְׁבֵּת אֶל לִבְּךָ וְגו' וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו', דהיינו לעורר את העם לקראת עשרת ימי תשובה.

דבריו אכן משתלבים להפליא עם דברי המהרש"א במסכת בבא בתרא (פח, ב) קללות, ובמסכת בבא בתרא (פח, ב) מביאים את השאלה שנשאלה בבית המדרש של רבינו נסים גאון: מה הטעם שמחלקים את הפרשיות הקטנות נצבים וילך בשנה כזו שיש שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות, ולכאורה היה מתאים יותר להפריד את הפרשיות מטות ומסעי הארוכות, ולחבר את הפרשיות נצבים וילך שהן פרשיות קטנות, ולקרוא את נצבים וילך בשבת הראשונה של השנה הבאה.

פ"ת ב"ג המלך

בשולחן ערוך (או"ח סי' תכח, ד) מובא סימן אודות סדרי הקריאה בשנה כמו שנה זו: ב"ג המלך פת וילך' [על משקל הפסוק בדניאל (א, ה) פת בג המלך]. המגן אברהם מבאר את כוונת הסימן: 'המלך' היינו ראש השנה שאומרים בו 'המלך המשפט', וכשחל ראש השנה ביום ב' או ביום ג' בשבוע, אזי 'פת' – וילך', מלשון פתות אותה פתים, דהיינו שמחלקים נצבים וילך לשתים.

פרנסה בראש השנה

פנינה נפלאה אנו מוצאים בתורתו של הגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע בהגהות 'חכמת שלמה' על השולחן ערוך (שם), שלא לחינם נקטו הפוסקים את הסימן בפסוק 'פת בג המלך', אלא יש כאן רמז, לפי דברי חז"ל (קידושין כב, א) שהקונה עבד עברי חייב לתת לו מזונות וכל טוב, וכיון שבראש השנה אנו ממליכים את הבורא עלינו, הרי יש לנו דין עבדים למלך, וממילא ביום זה ישפיע הקב"ה עלינו שפע מזונות ומאכל ומשתה כחובת האדון לעבד, לכן הוזכר הסימן 'פת בג המלך', שעל ידי תואר המלך, נזכה לפת בג המלך – ליהנות משולחנו של מקום כיד המלך, ולא מזונות מצומצמים. ומסיים החכמת שלמה: 'הי רצוננו שיהיה כן לנו ולכל ישראל מזונותינו בריוח ובנחת, אמן כן יהי רצון'.

מדי שנה ושנה, קוראים בתורה את פרשת נצבים בשבת הסמוכה לראש השנה. יש שנים שקוראים בשבת זו גם את פרשת וילך, אבל השנה קוראים רק את פרשת נצבים, היות ובשנה הבאה עלינו לטובה, שנת תשפ"ז, ישנן שתי שבתות פשוטות (ללא יום טוב) בין ראש השנה לסוכות, לכן בשבת הראשונה, שלפני יום הכיפורים, קוראים את פרשת וילך, ובשבת השנייה, שלפני סוכות, קוראים את פרשת האזינו.

ואגב, יש לציין דבר מעניין, שבמשך כל שנת תשפ"ה לא קראו כלל את כל פרשת וילך (מלבד בשבת זו במנחה שיקראו עד שני). שהרי בשבת הראשונה של תשפ"ה קראו פרשת האזינו, ובשבת האחרונה קראו רק את נצבים.

שאלה בבית המדרש

התוספות במסכת מגילה (לא, ב ד"ה קללות), ובמסכת בבא בתרא (פח, ב) מביאים את השאלה שנשאלה בבית המדרש של רבינו נסים גאון: מה הטעם שמחלקים את הפרשיות הקטנות נצבים וילך בשנה כזו שיש שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות, ולכאורה היה מתאים יותר להפריד את הפרשיות מטות ומסעי הארוכות, ולחבר את הפרשיות נצבים וילך שהן פרשיות קטנות, ולקרוא את נצבים וילך בשבת הראשונה של השנה הבאה.

קללות בפרשת נצבים

אלא, הסביר רב נסים גאון, משם שבפרשת נצבים מוזכרות כמה קללות [כמו שנאמר (דברים כט, יט-כז) לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אף ה' וְקָנְאָתוּ אֵשׁ יִהְיֶה וְיִרְבֶּצֶה בּוֹ כָּל הָאֲדָמָה הַכְתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וְיִחָר אֶף ה' בְּאֶרֶץ תְּהוֹמָה לְהַבִּיאַ עֲלֶיהָ אֵת כָּל הַקְּלָלָה וְגו'], ואנו רוצים שתכלה שנה וקללותיה, ואין אנו רוצים שהקללות של השנה שעברה תכנסנה לשנה החדשה, לכן קוראים את פרשת נצבים בשבת האחרונה של השנה, ולא בתחילת השנה.

שבת הפסקה

אולם התוספות שם מביאים בשם ר"י, החולק על רב נסים גאון, ומוכיח מהגמרא שהפוסקים בפרשת נצבים אינם נחשבים לקללות. ועוד הקשה על רב נסים, כי לפי סברתו אמאי אין קוראים גם את האזינו קודם ראש השנה, שהרי גם שם מוזכרות קללות 'מזי רעב ולחומי רשף' וגו'. אלא בהכרח שרק הקללות של כי תבוא נחשבות לקללות.

אלא אומר ר"י, הטעם שקוראים תמיד את פרשת נצבים בשבת האחרונה של השנה, כי מבואר בגמרא (מגילה לא, ב) שעורא תוספא שיקראו בכל שנה את הקללות שבפרשת כי תבוא קודם ראש השנה, כדי שתכלה השנה וקללותיה, אבל אין אנו רוצים להסמיך

מציאות תלמוד 'תורה שבכתב', בהרהור או בפה?

בפרשת השבוע נאמר (ל, יד) כִּי קָרֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מֵאֵד וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ, ובגמרא (עירובין נד, א) דרשו מפסוק זה, שדברי תורה יהיו קרובים אליך מאד, כאשר תקיים 'בפין ובלבבך' – שתוציא את הלימוד מפין, ולא רק בלב.

תורה שבכתב

בשו"ת דברי יציב (ח"ז סי' כב) כתב, שאולי יש לחלק בין תורה שבעל פה, שהיא בדיבור בפה דווקא, אבל תורה שבכתב יוצאים ידי חובה גם בהרהור, עיי"ש.

ואילו מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א, בספרו 'הלכות הגר"א ומנהגיו' (הל' תלמוד תורה) מעלה סברה הפוכה, שתורה שבעל פה עיקרה לצורך 'הבנת' תורה שבכתב, והבנה די בהרהור, אבל תורה שבכתב צריך דווקא בדיבור.

גם הרהור מציור

למעשה הכריעו האחרונים (ראה המלוקט בפסקי תשובות סי' מז; פסקים ותשובות י"ז סי' רמז) שלכתחילה עיקר מצות לימוד הוא רק בדיבור בפין, אבל אם יכול יותר להתעמק ולהבין הלימוד בהרהור בלי דיבור, איז מקיים גם בזה מצוה.

והגית - בהרהור

דעת המחבר בשו"ע (או"ח סי' מז, ד) שהמהרהר בדברי תורה, אינו צריך לברך ברכת התורה, משום שבהרהור אין מקיים מצות לימוד. אולם הגר"א חולק וכתב: 'זכי ליכא מצוה בהרהור?! והלא נאמר והגית בו כו', רצה לומר בלב, כמו שנאמר והגיון לבי'.

לרועיזא בשפתיו

בשולחן ערוך הרב (הל' ת"ת, פ"ב, יב) כתב: 'וכל אדם צריך ליוזר להוציא בשפתיו ולהשמיע לאזניו כל מה שלומד, בין במקרא משנה ותלמוד, אלא אם כן בשעת עיון להבין דבר מתוך דבר, וכל מה שלומד בהרהור לבד ואפשר לו להוציא בשפתיו ואינו מוציא, אינו יוצא בלימוד זה ידי חובת מצות ולמדתם אותם'.

הלכה למעשה

נחלקו המחבר והגר"א אם מברכים ברכת התורה על לימוד בהרהור. למעשה לכתחילה יש ללמוד בדיבור בפה, אבל אם הלימוד בהרהור בלבד מסייע לו להבנת הלימוד, מקיים מצוה גם בזה.

התורה וההפטרה ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

הנחמה השביעית: 'שוש אשיש'

לה' על חסדיו עם ישראל בין בזמן הגלות ובין בזמן הגאולה.

יש לציין שיש גם שייכות בין הפטרה זו של 'שוש אשיש', לפסוק בפרשת השבוע (דברים ל, ט) 'לשוש עליך לטוב כאשר שש וגו'.

מנהג האשכנזים והספרדים: ישעיהו פרק ס"א פסוקים י'-י"א. ופרק ס"ב מפסוק א' עד סוף הפרק פסוק י"ב. ופרק ס"ג מפסוק א' עד אחרי פסוק ט'.

מנהג התימנים: מתחילים בפרק ס"א פסוק ט' בפסוק 'ונודע בגוים זרעם'.

בשבת זו, אנו מסיימים את הסדרה של 'שבעה דנחמא', שבע ההפטרות של נחמה, שהחלה בשבת 'זאתחנן - נחמו', ומסתיימת כעת בפרשת נצבים.

בהפטרה זו ממשיך ישעיהו הנביא את שמחת הגאולה לשמחת חתן וכלה, ומרחיב בדברים על גדולתם של ישראל וירושלים בזמן הגאולה, כאשר הקב"ה יפקיד שומרים על חומות ירושלים לשמור על ישראל שיתקבצו לירושלים מכל הגלויות. בעת ההוא גם ינקום ה' את נקמתו באדום ובשאר האומות. לסיום, מזכיר הנביא את חובת התהילה

עומקה של תורה שומק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

למה נבפלו הלשונות 'קללות ויסורים'?

היסורים 'מציבין' אתכם שתהיו 'לפניו', כי האלקים עשה שייראו מלפניו. לכן מדויק ברש"י, שהזכיר כאן 'לפניו', אבל ב'מקיימין' לא כתב 'לפניו'.

בזה ובכא

בסגנון אחר, כתב ב'משכיל לדוד', ששני מיני טובה נמשכים מהתוכחות: א. על ידי יראת העונש מפני התוכחות, נזהרים ישראל שלא לחטוא. ב. אפילו אם חטאו והתוכחות התקיימו, יש בכך טובה שנענשים בעולם הזה, ולא בעולם הבא. כך שהקללות מקיימים - שיהיו לא לחטוא, והיסורים מציבים לפני - לעולם הבא.

יותר מבתחילה

ואילו ב'נחלת יעקב', מבאר רק את כפל הלשון 'מקיימין ומציבין', שלא זו בלבד שהצרות מקיימין אתכם שהקב"ה לא יעשה בכם כליה, אלא הם גם 'מציבין אתכם' להיות במדרגה גבוהה יותר ממה שהייתם לפני הצרות.

בתחילת הפרשה כותב רש"י על הפסוק (דברים כט, ט) **אתם נצבים היום**, 'כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, והקללות והיסורים מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו'.

דברי רש"י, כידוע, מדויקים בכל מילה ובכל אות, כך שעלינו להתבונן ולהבין מה פשר כפל הלשונות ברש"י 'הקללות והיסורים', וכפל הלשונות 'מקיימים ומציבין'?

פחד ויסורים

ב'דברי דוד' עומד על דיוקים אלו, והוא מבאר שיש כאן שני עניינים. א. שעל ידי הדאגה והמורא שיש לישראל שלא יבואו עליהם הקללות, בגלל עצם המורא נפטרים מהצרות שלא יבואו בפועל, לכן כתב שהקללות 'מקיימין' אתכם, כלומר ששמיעת הקללות, והפחד מפניהם, מועילים שלא תבאנה הקללות ואתם תתקיימו.

ב. כאשר היסורים באים עליהם בפועל, אזי היסורים גורמים שייראו מלפני הקב"ה, כך

קבלה-טובה ליום הדין: ללמוד חומש ורש"י מדי יום-ביום חוק ולא יעבור!

אמר להם רבי זירא שיקבלו על עצמם להתענות לאחר שתבטל הגזירה, כי עצם קבלת התענית תחשב להם לתענית לבטל עבורה את הגזירה, והוכיח זאת מלשון הכתוב בספר דניאל (דניאל י, יב) כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלקיך נשמעו דבריך, ופירש שם רש"י הקדוש: 'מושקבל עליו - נשמעו דבריו'.

הוא אומר: כשיהיה רק מקבל על עצמו קבלה טובה, כבר הוא זוכה שדבריו נשמעים בשמים.

כך כותב רש"י הקדוש גם בפרשת בא (שמות יב, כח): 'מכיון שקבלו עליהם, מעלה עליהם כאילו עשו!'.

מי יכול לומר שאינו זקוק בימים הנוראים להבטחה כזו שדבריו ישמעו בשמים?

ומצוה גדולה ללמוד חומש ורש"י מדי שבוע בשבוע; זו הכנה טובה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט, וקבלה טובה וראויה שבזכותה יזכו לכתיבה וחתימה טובה.

קבלה טובה - הכפתור במעלות

חכמי המוסר בדור האחרון המשיכו את כוחה של קבלה טובה לאדם שנקלע לעיר הבירה בה ניצבים גורדי שחקים רבי קומות. הוא נכנס לאחד הבניינים, והבחין כי כל הנכנסים אל הבניין פונים לעבר דלת מתכת המובילה לתוך חדר קטן אשר על קירותיו כפתורים מהבהבים. הוא בירר מה עושים בחדר קטן זה, והוא קיבל את התשובה שמדובר במעלות, אשר באמצעותה ניתן להגיע עד לקומה העליונה.

הרעיון מצא חן בעיניו. הוא המתין עד שאחת המעליות נפתחה והוא נכנס פנימה נרגש כולו. לאחר שניות אחדות נסגרה הדלת אחריו והוא מצא את עצמו לבדו בתוך חדר סגור. ממתין שהמעלית תתחיל להפעיל מעלה, אך היא מיאנה לזוז. אם לא די בכך, הרי כעבור כמה דקות נכבה האור במעלית, החרדה אחזה בכל עצמותיו, וזיעה קרה שטפה את גופו, הוא החל לזעוק בקולי קולות ולהכות על הדלת בהיסטריה.

העוברים והשבים ששמעו את זעקות השבר ניגשו אל המעלית, וחיש מהר פתחו אותה באמצעות לחיצת כפתור פשוטה.

רועד כולו יצא מהמעלית, מלא טענות ומענות על אלו אשר הוליכו אותו שולל וסיפרו לו שבחדר הזה אפשר להמריא עד לקומה העליונה.

הנוכחים נדו לו בראשו והסבירו לו: הכל אמת ויציב, אכן במעלית זו ניתן להגיע חיש מהר עד לפסגת גורד השחקים, אבל לשם כך דורשים ממך פעולה קטנה: ללחוץ על כפתור קטן ועגול...

זו כוחה של קבלה טובה! קבלה אחת קטנה, ולא קשה כל כך, לימוד של חמש עד עשר דקות ביום חומש עם פירוש רש"י, כך ורק כך נוכל להבטיח שהימים הנוראים אכן ישמשו לנו כמעלית להפעיל מעלה בסולם העולם בית קל.

סטלה לקבלת התפילות

בימים הנוראים בהם כולנו שופכים לב כמים, וזוועקים בתפילה 'שערי שמים שפתח ואוצרך הטוב לנו תפתח', עלינו לזכור את כוחה של קבלה טובה לקבלת התפילות. כך מסופר בגמרא (תענית ח, ב) שבימי רבי זירא גזרו האויבים גזירה על ישראל, והוסיפו גם לגזור שלא יתענו, כי ידעו רשעים הללו שהתענית מבטלת גזירות,

מדי שנה בשנה בהגיע הימים הנוראים היה המשגיח זצ"ל של ישיבת ליקווד, הגה"צ רבי נתן מאיר ווכטפויגל דורש ומעורר שהדרך היחידה להחזיק את עבודת הימים הנוראים לשאר ימות השנה, היא על ידי הקבלות הטובות שמקבלים בימים אלו, ובלי זה אין עתיד.

מה נשאר מכל הימים הנוראים?

ופעם התבטא המשגיח רבי נתן מאיר זצ"ל ואמר בשיחתו: 'אנשים עובדים בימי אלול, ראש השנה, ויום הכיפורים, ויונקים מהאוצרות של הימים האלו אוצרות של חסד ורחמים והתקרבות לה' ומה נשאר לנו אחרי זה?... והסיבה היא כיון שלא מקבלים קבלות טובות (לקט רשימות, אלול עמ' קכ).

איך אפשר לעבור בשלום?

גם על הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל מסופר (הקדמה ללב אליהו) רבנו היה מזכיר בימים הנוראים שלא לשכוח כל אחד לקבל על עצמו קבלות בעת תפילת נעילה, כי איך אפשר לעבור בשלום ביום הדין בלי לקבל על עצמו, איזו שהיא קבלה להיות יותר טוב מכפי שהיה כל השנה שעברה.

קבלה טובה בערב ראש השנה

כן מובא (ספר עדות ביהוסף) על הרה"ק בעל אהבת ישראל מו"ז זי"ע, שהיה נוהג מדי שנה בערב ראש השנה לקבל על עצמו קבלה טובה חדשה לקראת השנה הבאה.

קבלה טובה: חומש ורש"י כל יום!

איזו קבלה טובה צריך יהודי לקבל על עצמו בימים אלו? כמובן שכל אחד צריך לעשות חשבון נפש עם עצמו ולהחליט במה הוא זקוק לחיזוק, אך אם יהודי עדיין אינו קובע לימוד מדי יום בפרשת השבוע עם חומש ורש"י, אין ספק שמדובר בקבלה-טובה עצומה ונשגבה.

כך אנו אכן מוצאים ברשימת הקבלות הטובות שקיבל על עצמו מרן המשגיח של ליקווד, הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל, בימים הנוראים של שנת תשל"ג ושנת תשל"ה נמצא כתוב: "מדי יום ביומו שנים מקרא ואחד תרגום ופירוש רש"י ז"ל, פרשה אחת בכל יום" (לקט רשימות ממרן המשגיח דליקווד צוק"ל, עמוד קכ"ג).

חומש ורש"י: לכתיבה וחתימה טובה

גם בביקור רב ההוד של ראשי מפעל 'תורה שבכתב' במעונו של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, אמר בתוך דבריו: "זו זכות גדולה

בידך להכריע:

מאריכין לו ימיו ושנותיו!

אח יקר!

בשעה שאתה מבקש 'כתבנו בספר החיים', זכור את דברי הגמרא (ברכות ח, ב) שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו, וכתבו הפוסקים שבימינו החיוב של משלים פרשיותיו עם הציבור הוא ללמוד חומש עם פירוש רש"י.

הנה העת והעונה, כעת בתחילתה של שנה, אל תחכה לתחילת חומש בראשית, אל תאמר כשאפנה אשנה. קבל על עצמך כבר מהיום, ללמוד כל יום ויום חומש עם פירוש רש"י, ובזכות קבלה טובה זו תזכה שיתקבלו תפילותיך לרחמים ולרצון.

ההחלטה שלך ברגע זה, תכריע את השנה שלך לשנה מתוקה וטובה הרבה יותר, לאתגר לחיים טובים ולשלום!

כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו

לקט דברים נלהבים ומעוררים על
החובה והזכות בלימוד חומש ורש"י מתוך
תורתו ומשנתו של הכהן הגדול מאחיו
מרנא ורבנא בעל' משנה ברורה ו'חפץ חיים ז"ע
לרגל יומא דהילולא רבא - כ"ד באלול

כן ראוי לנהוג לכל אדם

אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו
תרגום, וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש
רש"י (שלחן ערוך או"ח סי' רפה, ב). כי התרגום
יש לו מעלה שניתן בסיני וגם הוא מפרש כל
מלה ומלה, ופירוש רש"י יש לו מעלה שהוא מפרש
את הענין ע"פ מדרשי חז"ל יותר מהתרגום,
ובאמת כן ראוי לנהוג לכל אדם שילמוד בכל
שבוע הסדרה עם פירוש רש"י לבד התרגום, כי יש
כמה פרשיות בתורה ובפרט בחלק ויקרא שא"א
להבינם כלל ע"י תרגום לחוד.

(משנה ברורה)

בימינו חיוב מדינא ללמוד פירוש רש"י

והנה עיקר הלימוד של מקרא הוא, לימוד
פרשת השבוע עם פירוש רש"י ז"ל בכל שבוע.
איתא בארחות חיים לרבינו הרא"ש, שציוה
לבניו ללמוד פרשת השבוע עם פירוש רש"י, ולא
כמו שנהגים בהרבה מקומות, שלומדים שם
עם ההמון פ' שבוע בכל ש"ק ואז אומר לפנייהם
רב החברה איזה דרוש על הפרשה, ומאריך
בדרשתו, ועל פי רוב לומד עמהם רק פרשה
אחת ולא יותר, ויתר הסדרה נשארה אצלם בלא
לימוד, ולא זוהי הדרך של לימוד המקרא.

ואל יאמר האדם, הנה אני מעביר הסדרה שנים
מקרא מאחד תרגום, ובוה יוצא אני ידי חובתי,
לא כן הדבר, כי בזמן הגמרא ה' אז התרגום
לימוד גדול ונכבד, שעל ידו הבינו ההמון את
התורה, משא"כ אצלנו בימינו אלה, אין אנו
יוצאים ידי"ח בתרגום, לפי שאין המוני אחב"י
מבינים אותו וצריכים אנו לביאור נכבד שיפרש
היטב את תורה"ק, וביאור כזה הוא פירוש רש"י,
והוא אצלנו מדינא, במקום התרגום שמלפנים.

וגם מוטלת על המון אחינו בני ישראל לשמוע
להת"ח והבעלי תורה שבעירם, להצטרף
לחבורה אחת ללמוד פרשת השבוע בכל שבוע
ושבוע, כי עליהם לדעת, כי רק את טובתם אנו
דורשים.

ללמוד חומש רש"י בכל יום

ע"כ אחי ורעי, החרדים לדבר ד' ותורתו, הת"ח
והבעלי תורה שבכל עיר ועיר, עליכם המצוה
הזאת, לעורר את המון אחב"י שאינם יכולים
ללמוד בעצמם, ולחבר אותם לחבורה אחת
וללמוד עמהם פרשת השבוע עם פירוש רש"י,
פרשה אחת בכל יום, ולבאר לפנייהם היטב את
דברי התורה, כל אחד ואחד כיד ד' הטובה עליו,
לא בדרשות ארוכות, כי אם בקצרה בטוב טעם
ודעת.

(חפץ חיים - אגרות ומאמרים סימן יח)

עצה לחיזוק האמונה בלב האדם

והעצה היעוצה שתתחזק האמונה בלב האדם
היא שילמד פרשת השבוע בכל שבוע עם
פירוש רש"י וידקדק ויעיין בהם היטב, וכדכתיב
והאזנת למצותיו ופירוש רש"י תטה אזנים לדקדק
בהם, לאפוקי אם קורא אותם מהשפה ולחוץ.

(חפץ חיים - זכור למרים פרק כא)

יסודות היהדות משתרשים בלב

עד הנה לפי החינוך האמיתי המחוייב כדת
שנהגו אבותינו שמלמדים עם הנער כל ה'
חומשי תורה עם פירוש רש"י, שבו מתבאר פשוטו
של מקרא, ע"פ מוסדות תורה שבע"פ המסורה
לנו, המבארת לנו כל מצוה ומצוה שבתורה
כהלכתה, ע"פ הקבלה נשתרש בלב הנער [אף
מי שלא הצליח להכנס בים התלמוד והפוסקים]
עכ"פ מידיעת בית רבן כל מצות התורה האסור
והמותר האזהרות והעונשים המדות הקדושות
ויסודות האמונה בהשגחת ה' ונפלאותיו הכל
נכנסין ונשרשין בלב הנער ומתגדל ונעשה יהודי
שלם לאלקיו ולתורתו ויודע כי כל הנעשה
בעולם בהשגחת ה' הוא.

(חפץ חיים - חומת הדת חתימת הספר מאמר ב)

מדבקים לב ישראל לאביהם שבשמים

בכל כחו על כל אב להחזיק בניו הקטנים לתורת

ד' ללמוד חומש עם פירוש רש"י שתתן לו ידיעה
רבה בתורה שבע"פ בילדותו, שבפירוש רש"י
נמצא ביאור התורה והמצוה ומדרשי חז"ל הק'
המדבקים לבם של ישראל לאביהם שבשמים
(ולא לדלג ח"ו אף פרשה או פסוק אחד כהנהגת
המדריכים החדשים לומר פרשה זו נאה ופרשה
זו אינה נאה לפי בערות שכלם להעזיז פניהם
לעשות משטר בתורת אלקים חיים). והכל כמו
שלמדו לנו אבותינו.

(חפץ חיים - תורת הבית מאמר עלבונה של תורה)

כל פסוק עם רש"י

ומאז שמעתי מעדות נאמנה במי שהיה ביחד עם
רבינו החפץ חיים ז"ע באחד מערי פולין כשנסע
עוד בעצמו למכור את ספריו הק' - שראה איך
החפץ חיים מעביר הסדרה פסוק פסוק ועל כל
פסוק תרגום, פירוש רש"י, וכן רמב"ן - ולא
הפסיק בדיבור עד שסיים כולי' שבחי' דמרא.

(שו"ת שבט הלוי ח"ז סימן ל"ג)

ללמוד היטב ולהסביר

ה"חפץ חיים" ז"ע היה אומר, שחושבים
שלימוד חומש הוא לומר כמה "פשטליך" על
הפרשה הראשונה. זו טעות גדולה, צריך ללמוד
את כל החומש עם רש"י ולהסביר. אפילו גאוני
הדור למדו חומש ורש"י. מרן הגאון רבי נפתלי
טרופ זצ"ל [-בעל "חידושי הגרנ"ט"] ראש
הישיבה דראדין, היה לומד בבוקר חומש רש"י
עם התפעלות שהותירה רושם.

(הגה"צ רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל תלמידו של מרן
ה"חפץ חיים" ז"ע, הובא בספר מאיר עיני ישראל)

שב על כסאי!

מסופר על מרן החפץ חיים ז"ע שפעם בא אליו
מלמד לבקש המלצה באמרו שיודע הוא ללמד
'רק' חומש עם רש"י. תשובתו למלמד היתה:
'הא לך כסאי, עלה ושב על מקומי!'.
(ספר היכל רש"י)

דברים שנתחדשו

תוספת חידושים בחומש דברים על הכתוב בחומשים הקודמים

"כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה" (סוטה ג, א)

מפרשת בחוקותי עד פרשת נצבים:

דיני ערבות

'כל ישראל ערבים זה לזה', יסוד זה, שיש לו השלכות הלכתיות רחבות, מופיע לראשונה בפרשת בחוקותי, אך פרטים חדשים בדיני ערבות מופיעים לראשונה רק כאן בפרשת נצבים.

ערבים זה לזה

בתוך פסוקי התוכחה בפרשת בחוקותי נאמר (ויקרא כו, לו) וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו, ורש"י מביא שם את דרשת חז"ל בגמרא (סנהדרין כז, ב; שבועות לא, א) 'וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערבין זה לזה'.

אע"פ שיצא מוציא

חובת הערבות של איש לרעהו, היא העומדת בבסיס ההלכה שאדם יכול להוציא את חבירו ידי חובתו בברכת המצוות, גם אם הוא עצמו כבר יצא בברכה זו, מותר לו לומר שוב ברכה זו, כדברי הגמרא (ראש השנה כט, א) 'כל הברכות כולן, אף על פי שיצא – מוציא', וכפי שרש"י מפרש שם בטעם הדבר: 'שהרי כל ישראל ערבין זה בזה למצות', כלומר, שמאחר וכל אחד ערב לחבירו, אזי כל זמן שחבירו לא יצא ידי חובתו, הרי זה נחשב שהוא עצמו גם לא יצא עדיין ידי חובה, ולכן מותר לו שוב לברך את הברכה (ר"ן, על הרי"ף שם).

הנסתרות לה'

המשמעות הפשוטה של חובת הערבות, היא האחריות המוטלת על כל יהודי לדאוג שגם שאר היהודים יקיימו את המצוות, ולא יעברו עבירות, ואם יתירשל באחריות זו הרי הוא עצמו יענש.

על כך אנו מוצאים כאן בחומש דברים, בפרשת נצבים, שני חידושים בענין הערבות.

החידוש הראשון: שאין חובת הערבות חלה אלא על דברים גלויים ולא על מעשים נסתרים, כפי שנאמר (דברים כט, כח) הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹקֵינוּ וְהַגָּלוֹת לָנוּ וְלִבְנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, מפרש רש"י: 'זאם תאמרו מה בידינו לעשות, אתה מעניש את הרבים על הרהורי היחיד, שנאמר (פסוק יז) פֶּן יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ גּוֹי', ואחר כך (פסוק כא) וראו את מכות הארץ ההיא, והלא אין אדם יודע טמונותיו של חבירו. אין אני מעניש אתכם על הנסתרות, שהן לה' אלקינו והוא יפרע מאותו יחיד, אבל הנגלות, לנו ולבנינו לבער הרע מקרבנו, ואם לא נעשה דין בהם יענשו את הרבים'.

משעברו הירדן

חידוש שני כותב רש"י וז"ל: 'נקוד על לנו ולבנינו, לדרוש, שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן משקבלו עליהם את השבועה בהר גרזים ובהר עיבל ונעשו ערבים זה לזה'.

בדברי רש"י אלו מפורש שגם על מעשים גלויים חלה חובת הערבות רק לאחר שעברו את הירדן, ואילו על מעשים נסתרים לא חלה לעולם חובת הערבות.

אמנם יש לציין שדברי רש"י אלו שנויים במחלוקת רבי יהודה ורבי נחמיה בגמרא (סנהדרין מג, ב) וז"ל הגמ': 'למה נקוד על לנו ולבנינו, ועל עי"ן שבעד? מלמד שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן, דברי רבי יהודה. אמר ליה רבי נחמיה: וכי ענש על הנסתרות לעולם? והלא כבר נאמר עד עולם. אלא כשם שלא ענש על הנסתרות – כך לא ענש על עונשין שבגלוי עד שעברו ישראל את הירדן, ע"כ. ורש"י כאן נקט כדעת רבי נחמיה.

דברים המסורים ללב

שימו לב: אלו דוגמאות ספורות, מני רבות, של הוספות וחידושים, ביאורים והסברים, על החומשים הקודמים, אשר יתגלו לעיני כל הלומד חומש דברים בהבנה נכונה | קחו עמכם דברים ושובו!

מסלול 'שינון התורה'

ספר דברים נמרא כפי חז"ל 'משנה תורה', בשל חיותו – בין היתר – אף תורה על רבים מהמצוות והמאורעות שהיו בשאר חומשי התורה

במטרה לעודד את השינון והחזרה של כל חמשה חומשי תורה עורכים אנו במסגרת המסלול החדש מדי שבוע מבחן מסכם של פרשת השבוע בראי הפרשה המקשרת מרחבי שאר חומשי התורה השונים שימו לב: המבחן הינו מבחן מעמיק (לא תשובות אמריקאיות) ומיועד למשננים ויודעי התורה שבכתב!

השבוע – פרשת נצבים ייערך המבחן על הנושאים בדלהלן:

מפרשה זו ואילך, עד סוף חומש דברים, אין אנו מוצאים פסוקים מפורשים של חזרה על מצווה או מאורעות שהוזכרו בחומשים הקודמים, אך בכל זאת דלה דלינו כמה נקודות בפרשיות אלו שיש בהם תוספת חידוש על חומשים הקודמים.

קללות שבתורת כהנים

א. בתוכחה שבפרשת בחוקותי, מפרשת התורה רק ארבע פעמים, שהקב"ה ייסר את ישראל בשבע פורענויות כנגד שבע חטאים (כך שבסך הכל יש בהם עשרים ושמונה תוכחות, ארבע כפול שבע), אך מדברי רש"י בפרשתנו ניתן להוכיח שגם את שאר הפורענויות המוזכרות שם בפרשה צריך לחלק לעוד שלש קבוצות של שבע פורענויות כל אחת (כפי שחילקו שם החזקוני והמלבי"ם), על אף שלא נזכר מפורש בתורה.

היכן הם דברי רש"י אלו?

מהפכת סדום

ב. משה רבינו מזהיר את ישראל בפרשתנו (כט, כב) על עונש כמהפכת סדום ועמורה. אלו שני פרטים במהפכת סדום מופיעים לראשונה רק כאן ולא בפרשיות הקודמות?

מתן שכרה בצידה: משנני התורה בידיעה ברורה וזכים לרכוש קנין נצחי לחיי תורה ובנוסף, יתקיימו בכל שבוע הנגלות על פרכי יוקרה

בפרוס עלינו השנה הבעל"ט

נשגור ברכותינו ביקרא

דאורייתא ובלב הומה ורוגש

קדם רבבות אלפי
לומדי ונבחני תורה שבכתב
ולכל בית ישראל

זרכת כתיבה וחתימה טובה
ספרן לא צדיקים גמורים
סנה טובה ולחמקה כדש

יחדיו נישא תפילה חדש נותן התורה ברוד הוא,
שיתגברו תפלותינו לרחמים ולרצון לפני אדון כל,
ונזכה להגדיל תורה ולהאדירה לתפארת ולשם
מתוך סייעתא דשמיא ורוב ברכה והצלחה

תורה שבכתב מגניע עד ארץ

נותרו 7 בלבד!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בנפת כנסת

לזכות ולהצלת התורה שיח' שיזכה לכתיבה וחתימה טובה בספספ"ג ולראות ברכה בעמלו

נותרו 17 בלבד!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בישיבות גדולות

לזכר וטובת נשמת כ"ק הגה"צ רבי אלטר חיים דוד בן רבי ישראל זכריה זצוק"ל שטרן

נותרו 3 בלבד!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בעיר ביתר עלית

לרפואת הרב יהושע נחמן בן ראכיל שיח' לרפואה שלמה ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בתושח"י

נותר 1 בלבד!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בבתי כנסת בירושלים

לעילוי נשמת הרה"ח ר' דב בן הרה"ח ר' משה אביגדור ז"ל קעניג

חדש!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בבתי כנסת ברחבי הארץ

להצלת התורה וב"ב שיזכו להיכתב ולהיחתם בספספ"ג ולהתברך בשנה טובה ומתוקה

חדש!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בירושלים

לרפואת כ"ק מרן האדמו"ר רבי ישכר דוב בן מרים שליט"א יאריך ד' ימיו בטוב ובנעימים בבריות גופא ונהורא מעליא

חדש!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות בעיר אלעד

לעילוי נשמת האבר"ך הקדוש הרה"ג רבי אלטר שלמה ז"ל הי"ד לדרמן בן יבלחט"א הרב חיים דן שליט"א לרגל שמחת הכנסת ספר התורה שבכתב בה היה חבוק ודבוק בכל ישות - לשמו ולזכרו

חדש!

התקבלה תרומה להקמת הפצה חדשות לחיזוק לימוד חורש"י בכוללי האברכים

לעילוי נשמת מרנא ורבנא הכהן הגדול מאחיו הגה"ק רבי ישראל מאיר בן רבי אריה זאב זיע"א בעל 'חפץ חיים' ומשנה ברורה לרגל יו"ד

להרשמה לפתיחת מוקד ההפצה בישיבה / בית כנסת שלכם

פנו בשעות המענה האנושי לקו 'קול התורה'

02-500-2018 או בדוא"ל ts025002018@gmail.com

כל הקודם זוכה!

ניתן להקדיש בכל עת הקמת מוקדי הפצה

בבית הכנסת שלכם או לבתי כנסת ברחבי הארץ הממתינים לקבלת הגיליון השבועי לזיכוי רבבות אלפי מבקשי תורת ה'

מלאה הארץ דעה את ה'

לקראת התחלת התורה מבראשית הבעל"ש שמחים אנו לבשר טוב ולהודיע על

הקמת האגף החדש במפעלינו 'שיעורי תורה שבכתב'

להרחבת גבולות התורה שבכתב וריבוי לומדיה

מפעילות האגף בס"ד:

ייעוץ, הכוונה וחומרי לימוד למגידי השיעורים

סיוע בהקמת שיעורים חדשים בחומש ורש"י בכל רחבי הארץ

פרסום שיעורים קיימים בחומש ורש"י בכל רחבי הארץ

הגרות ופרסים יחודיים ללומדי השיעורים ולמזכירי הרבנים מגידי השיעורים שליט"א

חומרי פרסום ותעמולה לזיכוי הרבנים בסביבת השיעור הנמסר

עזרים לשיעורים חומשים מבוארים, כיבוד קל ופריטי עזר ללומדי השיעורים

למי זה מתאים?

אתם מוסרים שיעור שבועי / יומי בחומש ורש"י ורוצים להרחיב גבולות? • קבוצה קטנה או גדולה שמעוניינת בייסוד שיעור / במינוי מגיד שיעור? • שיעור קיים בגמרא / הלכה וכדו' שרוצים להוסיף לימוד יומי בחורש"י לפני או אחרי השיעור הקבוע • מחפשים מידע על שיעור קיים באיזור מגורכם, או לסייע בהקמת שיעור חדש?

פנו אלינו בטלפון בשעות המענה האנושי,

או בהשארת הודעה באיזור האישי. וסייעו לנו להרחיב את גבולות התורה ולהרבות את לומדיה לתפארת ולשם

02.500.20.18

TSO25002018@GMAIL.COM

